

**เรื่อง การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาในเครือข่ายที่ 22 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสุรินทร์ เขต 3**

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญา โพธิวัฒน์

คณะผู้วิจัย

1. นางศรีภูมิ สุขหมั่น
2. นางบัวอ้อย กันนิตา
3. นางสาวบุรินทร์ ชื่นบาน
4. นายทรงสยาม พลหล้า
5. นายนิคม อุไร

ปีที่ทำการวิจัย 2549

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาในเครือข่ายที่ 22 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแปรที่ศึกษาคือ ขนาดของสถานศึกษาและประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาในเครือข่ายที่ 22 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 123 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, $S.D. = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มีการสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา มีการให้ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งที่ปรึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรหรือ

จัดหาวิทยากรท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการสร้าง
 ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ท่านมีการประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อให้เด็ก
 ทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรหรือ
 จัดหาวิทยากรท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการให้
 ข้อเสนอแนะการพัฒนา การดำเนินงานของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจเด็กทุกคนใน
 พื้นที่รับผิดชอบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและครอบคลุม
 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้
 สถานศึกษาอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา
 และความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการออกกำกับและติดตามการ
 ดำเนินงานตามแผนสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงาน
 ประจำปีของสถานศึกษา ท่านมีการติดตามกำกับเพื่อดูแลนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ท่านมี
 ส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเด็กกลุ่มที่สำรวจได้
 ตามศักยภาพ ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน องค์กร
 ส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ท่านมี
 ส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ท่านมีส่วนร่วมในการแต่งตั้ง
 คณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรในชุมชน
 เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 ท่านมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์เพื่อให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์
 ท่านมีส่วนร่วมในการอนุมัติหลักสูตรของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการกำกับและ
 ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา ท่านมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเด็กพิการและ
 ด้อยโอกาส ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 ท่านมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการศึกษาแก่นักเรียน
 ท่านมีส่วนร่วมในการประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท่านมีส่วนร่วม
 ในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการรายงาน
 ประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มเด็กด้อยโอกาส
 เด็กมีความสามารถพิเศษนำมาวางแผนให้การช่วยเหลือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการ
 ดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมตาม
 แผนพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ท่านมี
 ส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษา และท่านมีส่วนร่วมในการอนุมัติแผนพัฒนา
 สถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.00, 3.99, 3.99, 3.97, 3.99, 3.99, 3.95, 3.95, 3.94, 3.94, 3.91, 3.88, 3.89, 3.87, 3.85,

3.85, 3.82, 3.82, 3.81, 3.81, 3.80, 3.80, 3.79, 3.79, 3.78, 3.78, 3.78, 3.78, 3.77, 3.75, 3.73, 3.73, 3.69, 3.67, 3.62, 3.61, S.D. = 074, 0.49, 0.67, 0.79, 0.49, 0.52, 0.60, 0.44, 0.63, 0.79, 0.80, 0.74, 0.70, 0.68, 0.86, 0.71, 0.86, 0.64, 0.61, 0.80, 0.63, 0.76, 0.84, 0.81, 0.72, 0.63, 0.78, 0.87, 0.72, 0.73, 0.69, 0.60, 0.84, 0.80, 0.66, 0.74, 0.81)

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน พบดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานจำแนกตามการปฏิบัติงานตามขนาดสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ทั้ง
โดยรวมและรายข้อทุกข้อไม่แตกต่างกัน คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา
สถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการ
ดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการอนุมัติแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วม
ในการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม
ตามแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
ในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมใน
การปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการอนุมัติหลักสูตรของสถานศึกษา มีส่วนร่วม
ในการวางแผนการกำกับและติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการออกกำกับและ
ติดตามการดำเนินงานตามแผนสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงาน
ของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสำรวจเด็กทุกคนในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริม
ให้ได้รับการศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและครอบคลุม มีการประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อให้
เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูล
เพื่อจัดกลุ่มเด็กด้อยโอกาส เด็กมีความสามารถพิเศษนำมาวางแผนให้การช่วยเหลือ มีส่วนร่วมใน
การวางแผนพัฒนาเด็กกลุ่มที่สำรวจได้ตามศักยภาพ มีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเด็กพิการ
และด้อยโอกาส ท่านมีส่วนเสนอแนวทางการเรียนการสอนของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดสร
รงบประมาณในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
ให้มีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการ
เป็นวิทยากรหรือจัดหาวิทยากรท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา มีส่วนร่วม
ในการส่งเสริมให้สถานศึกษาอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประสาน
ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วม
ในการประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีการส่งเสริมสนับสนุน

ให้สถานศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการศึกษาแก่นักเรียน มีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการรับฟังการรายงานประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งที่ปรึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการให้ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน มีการสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา มีการติดตามกำกับเพื่อดูแลนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.2 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายในสถานศึกษาและบุคคลภายนอกสถานศึกษามีการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยภาพรวมและรายข้อคือ มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการออกกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการออกกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มค้อยโอกาส เด็กมีความสามารถพิเศษนำมาวางแผนให้การช่วยเหลือ มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรหรือจัดหาวิทยากรท้องถิ่น เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเพื่อได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการศึกษาแก่นักเรียน มีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีส่วนร่วมในการรับฟังการรายงานประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน และมีการติดตามกำกับเพื่อดูแลนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการอนุมัติแผนพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมตามแผนพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการอนุมัติหลักสูตรของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนการกำกับและติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์เพื่อให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ มีการประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อให้เด็ก ทุกคนในเขตบริการ

ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเด็กกลุ่มที่สำรวจได้ตาม ศักยภาพ มีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเด็กพิการและด้อยโอกาส มีส่วนเสนอแนวทางการเรียนการสอนของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้สถานศึกษาอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการรับฟังการรายงานประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งที่ปรึกษาการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการให้ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน มีการสำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดการศึกษา และมีการติดตามกำกับเพื่อดูแลนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ พบคือ การขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ การประสานงานเพื่อการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุม มีส่วนร่วมน้อยในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนสถานศึกษา การแนะแนวทางและมีส่วนในการบริหารจัดการศึกษา วิชาการด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ตลอดจนการให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน การดำเนินงานขาดความเป็นเอกภาพ และการให้ความสำคัญของหน่วยงาน องค์กรในชุมชนมีน้อย

4. ข้อเสนอแนะในแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบคือ ควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดแผนการประชุมร่วมกันปีละ 2 ครั้ง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายนอกสถานศึกษาอย่างจริงจัง ควรจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในแต่ละปี และสถานศึกษาควรให้ความสำคัญแก่ชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานต่อไป